

Ersnäs förskola – ett fall för demokratin

Vi klagar på att Bryssel fjärrstyr oss. Politiker gör det lätt för sig genom att hänvisa till att allt som är negativt har sitt ursprung där nere. Ibland verkar det emellertid som att vi hittar avstånd och fjärrstyrning på betydligt närmare håll.

Barnrika Ersnäs

I början av året konstaterade några unga kvinnor i Ersnäs att kommunförvaltningen inte riktigt hängde med när det gällde tillväxten i byn. Kvinnorna gjorde en inventering som visade att kön till förskolan i Ersnäs var 27 barn. Av dessa fanns det plats för tio. Det saknades alltså omsorg för 17 barn. Dags för handling. En första fråga vi ställer oss är givetvis: Varför hade inte ansvariga tjänstemän i kommunen reagerat?

Den här gruppen mammor – och pappor – tog initiativ till ett möte med politiker och tjänstemän inom Barn- och Utbildningsnämndens (BUN) ansvarsområde. Mötet genomfördes i en mycket positiv anda. Kommunfolket gjorde det klart för mötesdeltagarna att problem av det här slaget hade lösts på många håll i kommunen. Ett betydande antal förskolegrupper hade tillkommit på senare år. Ersnäs skulle inte bli något undantag.

En av tjänstemännen fick på stående fot av BUNs ordförande Ingrid Norberg i uppdrag att tillsammans med föräldragruppen se över situationen för att hitta en lösning. Att problemet var akut var alla överens om. Föräldragruppen presenterade också vid mötet ett förslag till hur frågan skulle hanteras. En fastighet, som ligger i anslutning till den redan existerande förskolan, var till salu. Kommunens köp av villan skulle innebära en smart, snabb och en för kommunen ekonomiskt fördelaktig lösning.

Den stora tystnaden

Mötet där allt andades positivism genomfördes i mars månad. Vad hände sedan? Ja, ingenting när det gällde samarbetet mellan skolförvaltningen och föräldragruppen i byn. Den utlovade samverkan ägde aldrig rum. Den som hade i uppdrag att utreda frågan använde sig inte av den lokalkännedom som föräldragruppen hade. Inga möten för att hitta lösningar och förankra alternativ förekom.

BUN beslutade på sitt sammanträde den 20 juni "att införa byggande av förskola (i Ersnäs) omfattande en avdelning i kommande budgetplanering för uppförande under 2008". Kommunens företrädare hänvisade till att en ny avdelning i Ersnäs inte rymdes inom årets budget. Detta beslut stämmer, enligt vår uppfattning, inte överens med kommunens strävanden varken vad avser den kommunala ekonomin eller att skapa ett gott liv för medborgarna.

Den bästa lösningen

Kommunfolket hade dock noterat det förslag föräldragruppen hade presenterat. Tekniska kontoret fick därför i uppdrag att utreda det alternativet. Utredarna kunde konstatera att föräldragruppens förslag i alla avseenden var det bästa. Den nödvändiga anpassningen av villan till förskolans behov skulle inte bli särskilt omfattande och därmed heller inte kostsam. Om underlaget för förskoleverksamheten i Ersnäs längre fram skulle krympa, kunde kommunen sälja fastigheten och med största sannolikhet dessutom göra en vinst på husaffären.

Barnen "placeras"

Föräldragruppens förslag avvisades sålunda. Bristande framförhållning resulterade i att en utbyggnad av förskolan i Ersnäs inte ingick i budgeten för 2007. I stället ägnade sig kommunförvaltningen åt att "placera" barn på andra håll inom det rektorsområde Ersnäs tillhör. Detta område omfattar Ersnäs, Antnäs, Måttsund och Bergnäset.

BUN behandlade som sagt detta ärende vid sitt sammanträde den 20 juni. Vi citerar ärendebeskrivningen: "Det finns i dagsläget en stor efterfrågan på förskoleplatser i Ersnäs. Alla barn, 17 stycken, från Ersnäs som finns i kön till förskolan fram till 2007-05-30, har placerats i enlighet med de riktlinjer som finns för placering av barn i förskolan. Barnen har erbjudits plats på förskolor i Ersnäs och Antnäs samt dagbarnvårdare i Ersnäs och Antnäs." Av ärendebeskrivningen framgår också att det krävs en investering på 2,5 mkr "för att tillgodose att barnen i Ersnäs får möjligheten att placeras i sin egen by". Sammanträdet beslutar att "införa byggande av förskola (i Ersnäs) omfattande en avdelning i kommande budgetplanering för uppförande under 2008".

Av underlaget till det här BUN-ärendet framgår det att "tio barn erbjudits men tackat nej till platser på förskolor/hos dagbarnvårdare i Antnäs, Måttsund och Bergnäset. Samtliga 17 barn (som fanns i kön 1 juni 2007) önskar placering i Ersnäs i första hand". Det framgår också av underlaget att under åren 2001-2006 har det i genomsnitt fötts 11 barn per år i ersnäsområdet.

Kommunen löste frågan genom att erbjuda föräldrarna att skjutsa barnen till angränsande byar och t o m in till stan. Det är svårt att hävda att kommunen på det sättet underlättar vardagslivet för de berörda familjerna. Det nödvändiga bilkörandet, bl a på E 4, är heller inte något som kan sättas upp på pluskontot.

Kommunens alternativ

Kommunens budget löper per kalenderår och fastställs vid slutet av föregående år. Redan vid mötet i Ersnäs i mars var detta förhållande givetvis fullkomligt klart för kommunens företrädare. Varför sades då inte det rakt ut? I stället kommer det fram i kontakter långt senare och indirekt i det beslut som ovan citerats.

Vi bör också vara medvetna om att en budget inte till punkt och pricka kan fullföljas. Det sker revideringar av den under året. Ett ärende kan komma upp på grund av som i det här fallet undermålig planering från ansvariga tjänstemäns sida. I ekonomisk verksamhet måste man alltid se till att få allra bästa utbyte av pengarna. Detta kan ibland kräva en viss flexibilitet, en flexibilitet som också omfattar investeringarna.

Det val kommunen nu gjort, kommer att kosta kommunmedborgarna två till tre gånger mer än det alternativ föräldragruppen drev. Åtminstone i det här fallet har inte vår kommun visat någon högre grad av rationellt tänkande. Hade kommunföreträdarna varit uppriktiga skulle de redan vid marsmötet ha omtalat att barnen skulle placeras "i enlighet med de riktlinjer som finns för placering av barn i förskola."

Att man dessutom inte har förstått att någon alternativ plats för ett bygge inte finns klar idag innebär med största sannolikhet att en ny eventuell avdelning inte kommer att komma till stånd förrän i bästa fall hösten 2009 och då är situationen inom barnomsorgen i Sörbyarna än mer akut.

Tänkbara förklaringar

Vi som kommit i kontakt med frågan om bristande förskolekapacitet i Ersnäs funderar först på hur det kommer sig att hanteringen varit undermålig. Vi kan bara spekulera om svaret:

- Politikerna litar till tjänstemän i allt för stor utsträckning
- En oförmåga att sätta sig in i ärenden utifrån medborgarperspektiv
- Svårigheter att hantera nya situationer
- En strävan att dölja tjänstemäns bristande planeringsförmåga
- Svårigheter att fatta innebörden av medborgerligt engagemang
- Nonchalans parad med en underskattning av folks tankeförmåga

Vi hävdar ingalunda att allt som kommer från gräsrotterna skulle vara heligt. Medborgare, politiker och tjänstemän är alla av samma skrot och korn och kan fela.

Ett par slutsatser

Nu kanske problemet löses genom att några ersnäsbor bygger upp en förskola som drivs som personalkooperativ. Det här fallet har ändå sitt stora intresse för oss lulebor av följande skäl:

1. Det talas gärna om närdemokrati och politiker säger sig önska ett medborgar-engagemang inte bara vid valurnan utan under hela valperioden. Är detta tal seriöst, får politikerna börja med att inte föra folk bakom ljuset. De måste vara ärliga. Så har inte varit fallet den här gången vilket framgår av ovanstående skildring.
2. Luleå kommuns budget har en årsomslutning på tre miljarder kronor. Efter att ha kommit i kontakt med detta exempel på budgethantering frågar vi oss hur mycket som slösas bort på grund av exempelvis slentrian och oförmåga att hantera nya situationer. Det är inte så ofta som vi får en sådan detaljerad insyn i ett enskilt ärende. När detta sker, finns det föga bevis för att kommunen i alla lägen strävar efter att få ut det mesta möjliga av kommunmedborgarnas skattepengar.

Bo Axhammar

Elaine Blomqvist

Sven Persson